

Yleisradio 100 vuotta -juhlarahan suunnittelukilpailu

Valtiovarainministeriön asettama juhlarahalautakunta järjestää suunnittelukilpailun Yleisradio 100 vuotta -juhlarahan taiteellisen suunnittelun toteutuksesta. Aiheesta lyödään nimellisarvoltaan 100 euron kultainen juhlaraha vuonna 2026. Juhlarahalla nostetaan esiin Yleisradion merkitys kaikkia suomalaisia yhdistävänä tiedonlähteenä.

Yleisradio 100 vuotta

Yleisradio perustettiin vuonna 1926 suomalaisten yhteiseksi mediaksi. Taustalla oli edeltävien vuosikymmenten teknologinen kehitys, jonka myötä oli tullut mahdolliseksi lähettää radio-ohjelmaa suurille kansanjoukoille. Yleisradio oli ja on ns. public service broadcasting eli julkisen palvelun mediayhtiö. Samanlaisia valtion kokonaan tai pääosin omistamia tai valvomia yhtiöitä perustettiin maailmansotien välillä moniin muihinkin maihin.

Yleisradion ominaispiirteet paljastuvat yhtiön alkuperäisestä nimestä: O.Y. Suomen Yleisradio – A.B. Finlands Rundradio. Yleisradio on ennen kaikkea:

1. Suomalainen. Ohjelmaa lähetetään erityisesti suomalaiselle yleisölle. Yleisradion ohjelmat ovat myös hiljalleen rakentaneet käsitystä, mitä on olla suomalainen ja minkälainen maa Suomi on. Yhtiön välittämät urheilukilpailut, juhlat, musiikkitapahtumat, valtiolliset tapahtumat, ilot, surut, kriisit ja saavutukset ovat muuttuneet yhteisiksi kokemuksiksi.

Suomalaisuus tai sen korostaminen ei ole koskaan tarkoittanut eristäytymistä muusta maailmasta. Monet toimintaperiaatteet ja -tavat on lainattu ulkomailta. Yle on myös pyrkinyt välittämään tietoa ja kuvaa Suomesta ulkomaille. Kansallisesta leimastaan huolimatta Yle on sitonut kotimaataan osaksi kansainvälistä kehitystä.

2. Yleinen. Alusta lähtien ideana oli lähettää ohjelmaa koko Suomeen ja tavoittaa kaikki kansanryhmät. Sitä ei tekniikka heti sallinut, mutta vähitellen lähetysverkko ulotettiin koko maahan. Radiolaitteidenkin määrä kasvoi, kun yhä useammalla suomalaisella oli varaa ostaa sellainen. Vielä selvemmin yleisyys näkyi ohjelmissa. Niitä tehtiin maanviljelijöille, työmiehille, kaupunkilaisille, uskonnollisille, kulttuurinäkäläisille, lapsille, nuorille ja monille muille. Palvelun kaikenkattavuus tasa-arvoisti Suomea ja vahvisti demokratiaa.

3. Kaksikielinen. Ohjelmaa tehtiin sekä suomen- että ruotsinkielisille. Vähitellen tiedostettiin, että maassa on myös muita kieliä puhuvia. Esimerkiksi saamenkielisiä uutisia alettiin lähettää vuonna 1947.

4. Yhtiö. Aluksi Yleisradion osakkaina oli monenlaisia yhdistyksiä ja yrityksiä, mutta vuonna 1934 valtiosta tuli pääomistaja. Yleisradio poikkeaa kuitenkin liikeyrityksistä, sillä sen tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa vaan tarjota yleishyödyllisiä palveluita. 1990-luvulta lähtien yhtiön johtamiseen ja toimintaan on kuitenkin tullut liikeyritysmäisiä piirteitä. Kansalaistenkin sijasta puhutaan asiakkaista tai yleisöistä.

Yleisradiota on myös aina kritisoitu. On vaikeaa tehdä ohjelmaa kaikille ilman, että joku ärsyyntyy. Miksi minun lupamaksu- tai verorahoillani on tuotettu tällainen ohjelma, joka ei minua kiinnosta tai jonka sisältöä en hyväksy?

Katkerimmat väittelyt ovat koskeneet politiikkaa. Yle on korostanut puolueettomuuttaan, mutta kriitikot ovat herkästi nähneet merkkejä joidenkin ryhmien tai aatteiden suosimisesta. Epädemokraattisissa maissa yleisradioyhtiöt ovat yleensä olleet vallan äänitorvia. Demokraattisissa maissa, kuten Suomessa, ne ovat olleet enemmänkin valtataistelujen kohteita tai areenoita.

Lähde: Yrityshistorian professorin ja Yle 100 -tutkimusohjelman pääkoordinaattorin Niklas Jensen-Eriksenin kirjoittama asiantuntijalausunto juhlarahalautakunnalle. Lausunto on kokonaisuudessaan luettavissa kilpailuohjelman liitteenä 2.

JUHLARAHHA

Juhlarahat ovat keräilyesineitä, jotka välittävät suomalaiselle yhteiskunnalle ja valtiolle tärkeitä arvoja. Juhlarahojen aiheiden tulee pääsääntöisesti kattaa laajempia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia, vaikka kyse olisikin yksittäisten henkilöiden, tapahtumien tai ilmiöiden muistamisesta. Suomessa on lyöty ja laskettu liikkeeseen juhlarahoja vuodesta 1951 lähtien, jolloin julkaistiin Helsingin olympiakisojen juhlaraha.

Jokaisesta suomalaisesta juhlarahasta julkaistaan asetus. Asetuksen myötä juhlarahat saavat virallisen asemansa ja nimellisarvonsa, mikä tekee kaikista juhlarahoista laillisia maksuvälineitä Suomessa.

Juhlarahojen myyntihinnat ovat yleensä korkeampia kuin niiden nimellisarvot. Vaikka juhlarahat ovat laillisia maksuvälineitä, ne eivät ole käyttörahoja eikä niitä siten ole tarkoitettu käytettäväksi maksuliikenteessä.

SUUNNITTELUKILPAILUN SÄÄNNÖT

Kilpailussa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä, jotka pohjautuvat soveltuvin osin Suomen Taiteilijaseuran kuvataidekilpailujen sääntöihin. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä.

Tämä kilpailuohjelma julkaistaan **10.3.2025** ja kilpailuohjelma on nähtävillä Suomen Taiteilijaseuran internetsivuilla.

Kilpailuohjelma on hyväksytty Suomen Taiteilijaseurassa 27.2.2025.

1. OSALLISTUJAT

Suunnittelukilpailuun voivat osallistua kaikki Suomessa asuvat henkilöt ja ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset.

2. JUHLARAHAN KUVAUS

Juhlaraha on nimellisarvoltaan 100 euroa, ja se lyödään Au917 kultaseoksesta. Rahan halkaisija on 22 mm, siinä on kulutusreuna ja sileä ulkoreuna.

3. KILPAILUTYÖT

Malli

Kilpailuehdotuksiin tulee sisältyä huolellisesti viimeistellyt mallit rahan kummastakin puolesta erikseen. Mallien tulee olla tehty kestävästä ja mattapintaisesta materiaalista (esim. kipsi tai muovi) sekä olla väriltään valkoisia.

Sivuilla 6-7 esitetään rahan mallille asetettavat tekniset vaatimukset ja sivulla 7 on kuvattu mallin mitat. Juhlarahalautakunta suosittelee, että kilpailijat toimittavat lyhyen tiivistetyn kirjallisen selityksen designin kuva-aiheesta.

Vaihtoehtoisesti mallit voidaan toteuttaa 3D-tulosteina. Tällöin kilpailijan tulee liittää ehdotukseensa sähköinen tiedosto USB-tikulla 3D-malleista (1:1 3D STL- tiedostomuotoisen kuvan 3D-malli) fyysisten 3D-mallien lisäksi. Kilpailijan tulee poistaa kaikki mahdolliset teki-jätiedot tiedostoista. Tiedostoja voidaan hyödyntää kohdassa 5. MUUT EHDOT JA TEKIJÄNOIKEUDET edellytettävässä juhlarahan viimeistelyssä.

Kilpailijat voivat halutessaan toimittaa myös 1:1 vektorigrafikkakuvan juhlarahan kuva-aiheesta.

Rahassa on oltava seuraavat yksityiskohdat:

- vuosiluku "2026"
- arvomerkintä "100 €"
- teksti "Suomi Finland"
- juhlarahan mallissa halkaisijaltaan 12 mm kokoinen ympyrä rahan lyöjän logoa varten
- taiteilijan sukunimen alkukirjain, jonka mallissa tulee olla "A" anonymiteetin vuoksi

Suunnittelija voi halutessaan sisällyttää ehdotukseensa tekstit "*Yleisradio 100 vuotta*" "*Rundradion 100 år*". Tekstin tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Halutessaan suunnittelija voi hyödyntää muita tekstejä rahan kuva-aiheessa. Kaikki juhlarahassa esiintyvät tekstit tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi. Suunnittelijan tulee ottaa huomioon juhlarahan pieni kuvapinta kuva-aiheen ja tekstien suunnittelussa.

Euroopan unionin neuvoston päätösten (Collector coins – Council conclusions 5.XI.2002) mukaisesti juhlarahoissa ei saa käyttää kuvia, jotka ovat samankaltaisia kuin euromääräisissä käyttörahoissa.

Mikäli juhlarahan kuva-aiheena on ihmishahmo, tulisi tämän kuvata ihmisyyttä pikemmin kuin tunnistettavaa yksilöä. Juhlarahoissa ei tulisi käyttää kuva-aiheena tunnistettavia henkilöitä, ellei juhlarahan aihe nimenomaisesti liity tiettyyn henkilöön.

Vaikka juhlarahojen aiheet useimmiten juontavat historiasta, juhlarahat ovat oman aikansa tuotteita. Teosten tulee olla tekijänsä itsenäisiä taideteoksia.

Juhlarahan suunnittelukilpailun osallistujilta toivotaan taiteellisia, aiheen- ja ajanmukaisia sekä toteutuskelpoisia kilpailuehdotuksia.

4. KILPAILUEHDOTUSTEN NIMEÄMINEN JA YHTEYSTIEDOT

Kilpailuehdotukset on varustettava nimimerkillä ja mukaan on liitettävä samalla tunnuksella varustettu suljettu kirjekuori, joka sisältää tekijän yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite) sekä mahdollisen lyhyen kirjallisen selityksen designin kuva-aiheesta.

5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET

Kilpailuehdotukset tai niiden osat eivät saa olla aikaisemmin julkistettuja. Jos kilpailuehdotuksessa tai sen osassa käytetään aiheena tekijänoikeudenalaisia teoksia (kuten fontteja) tai niiden osia, tulee kilpailuehdotukseen liittää selvitys käytettyjen teosten tai niiden osien alkuperästä sekä yksityiskohtainen todistus siitä, että teosten tai niiden osien käytöstä on kirjallinen lupa niin, että se mahdollistaa tähän kilpailuun osallistumisen sekä immateriaalioikeuksien luovutuksen liitteenä olevan sopimuksen, "Sopimus juhla- ja erikoisrahojen tekijänoikeuksien luovuttamisesta", mukaisesti. Ehdotukseen tulisi myös liittää kaikki suunnitteluprosessissa käytetyt valokuvat, jotka esittävät henkilöitä, sekä selvitys näiden valokuvien alkuperästä. Kilpailuehdotuksen tekijä vastaa itse mahdollisista tekijänoikeusmaksuista.

Se tekijä, jonka ehdotus valitaan toteutettavaksi, sitoutuu samalla viimeistelemään mallit rahan lyöntivaatimusten mukaisiksi sekä luovuttamaan mallit ja ehdotukseen liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet valtiolle. Suunnittelija solmii erillisen, liitteen 1 mukaisen, sopimuksen valtiovarainministeriön kanssa taloudellisten tekijänoikeuksien siirtymisestä valtiolle. Teoksen moraaliset oikeudet säilyvät taiteilijalla. Toteutettavan kuva-aiheen suunnittelija sitoutuu myös toimittamaan valtiovarainministeriölle lopullisen version asetuskuvasta, joka vastaa lyötävän juhlarahan kuva-aihetta. Toteutettavan kuva-aiheen pohjalta valmistetaan mahdollisesti myös kahden euron erikoisraha vuonna 2026.

Muut kilpailijat säilyttävät oikeutensa ehdotuksiinsa, mutta palkitut kilpailijat luovuttavat mallit juhlarahalautakunnalle ilman eri korvausta.

Osallistuessaan kilpailuun osallistuja samalla hyväksyy tämän kilpailuohjelman säännöt.

6. PALKINNOT

Kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot:

- Ensimmäinen palkinto, toteutettava työ: 8 000 euroa
- Toinen palkinto: 3 000 euroa
- Kolmas palkinto: 2 000 euroa

Palkintolautakunta voi enemmistön päätöksellä jakaa yhteenlasketun palkintosumman toisinkin tai jättää palkintoja jakamatta.

Kilpailun järjestäjä päättää teoksen tilaamisesta. Järjestäjällä on oikeus tilata teos kilpailussa kolmen ensimmäisen joukkoon sijoittuneelta taiteilijalta perustuen taiteilijan kilpailuehdotukseen. Kilpailun järjestäjä voi myös päättää olla tekemättä tilausta.

Kilpailusta saatu palkinto ei ole palkinnon saajalle palkkaa, vaan muuta veronalaista ansiotuloa.¹

Mikäli suunnittelija ei täytä kohdan 5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET velvoitteita tai suunniteltu työ tämän kilpailun sääntöjä juhlarahalautakunta voi periä palkintosumman takaisin ja päättää toteutettavasta työstä erikseen.

1) Palkinnosta ei peritä mitään sosiaalivakuutusmaksuja eikä pidätetä ennakonpidätystä palkintoa maksettaessa. Palkinnon maksaja ilmoittaa tiedon palkinnosta Tulorekisteriin. Palkinnon saaja ilmoittaa veroilmoitusta antaessaan saadun palkinnon muissa ansiotuloissa ja maksaa palkinnosta verot. Mikäli palkinnon saaja laskuttaa palkinnon, tulee hänen huomioida eläkevakuutusmaksuihin liittyvän lainsäädännön vaikutukset (esim. YEL ja JuEL). Lisätiedot Kevan sivuilta: <https://urly.fi/3M2E>

7. KILPAILUAIKA

Kilpailuaika päättyy **30.5.2025 klo 17:30**, johon mennessä kilpailuehdotukset on toimitettava Sinebrychoffin taidemuseoon, Bulevardi 40, 00120 Helsinki. Työt voi toimittaa joko postitse tai tuoda paikan päälle Sinebrychoffin taidemuseon turvavalvomoon (HUOM: sisäänkäynti rakennuksen vasemmalta puolelta, Southpark-ravintolaa vastapäätä, puh. 0294 500 465). Kilpailuehdotuksia otetaan vastaan arkipäivisin klo 8:00-17:30.

Ehdotukset tulee toimittaa Sinebrychoffin taidemuseon turvavalvomoon hyvin suljetuissa paketeissa, ja olla osoitettuna kilpailusihteerille: Elina Hämäläinen, valtion taideteostoimikunta.

8. KILPAILUN TUOMARISTO

Palkintolautakunnan muodostavat seuraavat henkilöt:

Juhlarahalautakunta:

Saara Karhunen, amanuenssi, Kiasma (puheenjohtaja)
Juha Halonen, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (varapuheenjohtaja)
Paula Hohti, professori, Aalto-yliopisto
Reetta Hänninen, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto
Jussi Kangas, toimistopäällikkö, Suomen Pankki
Tuomas Sukselainen, VTT
Erja Tielineen, Suomen Taiteilijaseuran nimeämä edustaja

Palkintolautakunta käyttää juhlarahan toimittajan (rahan lyöjä) edustajaa ja/tai erillistä asiantuntijaa rahan toteutettavuuden teknisenä asiantuntijana.

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Elina Hämäläinen valtion taideteostoimikunnasta. Sihteeri ei osallistu päätöksentekoon.

Kilpailutöiden arvostelussa kiinnitetään huomiota ehdotuksen taiteellisuuteen, aiheen- ja ajanmukaisuuteen sekä toteutuskelpoisuuteen.

9. TULOSTEN JULKISTAMINEN

Tulos annetaan tiedoksi palkittujen ehdotusten tekijöille henkilökohtaisesti. Kilpailutuloksista tiedotetaan julkinentaide.fi -sivustolla. (<https://www.julkinentaide.fi/>).

Kilpailu ratkeaa 1.7.2025 mennessä.

10. KILPAILUTÖIDEN PALAUTUS

Palkitsematta jääneitä kilpailutöitä säilytetään 2 kk kilpailun päättymisestä, jonka jälkeen ne automaattisesti hävitetään, mikäli kilpailijat eivät ole niitä noutaneet Sinebrychoffin taidemuseosta. Kilpailuehdotusten noutamisesta tulee sopia kilpailun päättymisen jälkeen etukäteen juhlarahalautakunnan sihteerin Elina Hämäläisen kanssa.

Palkitut kilpailutyöt siirtyvät valtiovarainministeriön omistukseen. Palkitut kilpailutyöt säilytetään juhlarahalautakunnan arkistossa kilpailun päättymisen jälkeen.

11. LISÄTIEDOT

Kilpailuohjelmaa tai -ehdotuksia koskevia lisäkysymyksiä voi esittää kilpailun välityshenkilölle, Suomen Taiteilijaseuran kilpailuasiantuntija, Viivi Kuosa, viivi.kuosa@artists.fi, puh. 040-589 9548.

Kysymykset on esitettävä 13.4.2025 mennessä. Saapuneet kysymykset vastauksineen ovat kaikkien nähtävillä 25.4.2025 mennessä internet-osoitteessa <https://www.artists.fi/fi/ajan-kohtaista/ilmoitustaulu#taidekilpailut>.

Lisätietoja kilpailun käytännön asioista antaa kilpailusihteeri, Elina Hämäläinen, elina.hamalainen@kansallisgalleria.fi, puh. 050-5780 771.

Juhlarahan mallin tekniset vaatimukset

1. Malli tehdään kestävästä ja mattapintaisesta materiaalista (esim. kipsi tai muovi) ja sen tulee olla väriltään valkoinen.
2. Mallin halkaisija on n. 200 mm.
3. Rahan kuvio tulee sommitella mallin sisäpuolelle, jonka halkaisija on n. 180 mm.
4. Malliin ei saa tehdä kynällä merkintöjä.
5. Kuvion suurin korkeus peruspinnasta on 2,5 mm. Ohuiden kohtien (köydet tms.) korkeus saa kuitenkin olla enintään 0,2 kertaa kuvion leveys peruspinnasta.
6. Molemminpuolista korkeaa kuviota tulisi välttää (katso piirroksessa kohta ''Massakeskittymä'').
7. Arvomerkinnän numeroiden ja merkkien fontin koko tulee olla vähintään 14 mm.
8. Kuvioden rajojen tulee olla selvät.
9. Malliin voi halutessaan tehdä kulutusreunan.

Alla olevassa kuvassa mallit on esitetty "selät vastakkain", jotta kuvioiden sijainti rahassa olisi havainnollinen.

